Փունջը ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի ։
Տարեկան բաժանորդագինն է երկու եւ կէս արծաթ Մէճիտ կանխիկ վճարելի, թէ մայրաքաղաքիս եւ իւր արուարձանաց եւ թէ գաւառաց համար ։
Վեց եւ երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի ։
Տեղական եւ գաւառական թղթատարութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ ։
Հատը 40 փարայ է, եւ կգտնուի մասնաւորապէս Պահճէ-Գափուի ջրավաճառ եւ գրավաճառ Պօղոս եւ Յակոբ աղայից խանութները ։

ՓՈՒՆՋ

Ծանուցման տողը 3 դրուշ է մեկ անգամի համար ։ Աւելի աժան կըլլայ աւելի անգամներու համար ։
Խմբագրութեան վերաբերեալ որ եւ է գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան ի Պօլիս Պալըգ-բազար Նաֆիյէ խան վերի յարկ բիւ 16 ։

ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Armenien Pountch
—16 Nafié-Han . Balouk-Pazar 16—
Constantinople

Թիւ 1992 ՇԱԲԱԹ 1886 ՄԱՅԻՍ 3

ԱԶԳԱՅԻՆ

Արեւելեան-Րումելիէ, Պուլղարիոյ և Ռումանիոյ Հայոց Առաջնորդը ։ — Ազգային վարչութեան Խառն ժողովըն՝ անցեալ ուրբաթ աւուր նըստին մէջ, ըստ առաջարկութեան Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, տնօրինութիւն մ'ըրաւ, որով կը պսակուին մեր կրկին փափաքներն ։ Արեւելեան-Րումելիի և Պուլղարիոյ Հայոց առաջնորդ և Ռումանիոյ Հայոց այցելու անուանեց պատրիարքական փոխանորդ Րուսճուգլեան Գեր. Տ. Գէորգ Ծ. վարդապետն, և որոշեց տալ նմա եպիսկոպոսական վկայագիր ։ Համաձայնութեամբ մեծաւ կը շնորհաւորեմք ազգային Վարչութիւնն՝ այս կարեւոր ու օգտակար տնօրինութեանն համար ։ Ցրուեալ երկրաց Հայոց ազգային ներքին վիճակն, — կրթական և կրօնական, — մեծ խնամոց ու աչալուրջ հոգածութեան պէտք ունի ։ Երկար ժամանակէ հետէ լրագրոյս գրեթէ ամէն թերթերուն մէջ գրած՝ նկարագրած եմք նոյն վիճակն և օգնութիւն աղաղակած և արժանաւոր ու բանիբուն եկեղեցականի մը հովուութեան ու վերակացութեան անհրաժեշտ պէտքն աղաղակաւ ծանուցած եմք ։ Կը շնորհաւորեմք ազգային Վարչութիւնն, որ կընէ թէև ուշ բայց ըստ արժանւոյն հոգալ այս պէտքն, Գեր. Րուսճուգլեանի պէս եկեղեցականի մը յանձնելով առաջնորդութեան ու այցելութեան պաշտօններն, և միանգամայն այս առթիւ քաջալերելով նորին Գերապատուութիւնն՝ որոյ անցեալ և վերջին բարուք պաշտօնավարութիւններն յիշատակելով բազմիցս՝ քաջալերութիւն և վարձատրութիւն կը պահանջէինք ըստ սկզբան մեր՝ յօգուտ Ազգին ։ Արդ ուրախ եմք, և կը դառնամք աւետել Արեւելեան-Րումելիի, Պուլղարիոյ և Ռումանիոյ ազգայնոց թէ քաջարթուն, փորձ, խղճամիտ և անփառասէր եկեղեցական մը կուգայ կանգնիլ իրենց գլուխը, և կամի և կարող է օգտակար հանդիսանալ, եթէ աջակից գտնուին իրեն ։ — Գեր. Րուսճուգլեանի համար ալ կը մաղթեմք անդորր ուղեւորութիւն ի Ս. Էջմիածին, և երջանիկ վերադարձ ի խնամս բազմակարօտ հօտին ։

(Թղթակցութիւն Փունջի)

Իւդիր . 23 Ապրիլ 1886 ։ — Կիրակէ օրը կարդացուեցաւ Ս. Եկեղեցւոյ մէջ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի անդրանիկ օրհնագիր կոնդակը ։ Ժողովուրդն այնպիսի բուռն եռանդ մը ցոյց տուաւ զայն լսելու, որ երբ կոնդակի ընթերցումը սկսաւ, ներկայ գտնուող բազմութեան մէջ ընդհանուր շարժում մը նշմարուեցաւ յառաջ անցնելու ։ Դժբաղդաբար ընթերցող քահանայն չէր կրնար ամեն ինչ լսելի ընել և բարեպաշտ ժողովրդի մը փափաքը լրացնել ։ Նոյն օրը Ս. Առաջնորդը եկեղեցի չեկաւ. այս բացակայութիւնը բաւական մեկնութեանց տեղի տուաւ, մանաւանդ երբ կէս օրէն ետքը լսուեցաւ թէ այցելեր է Մամուրեան Էֆէնտիի տուն և այլուր ։ — Տեղւոյս ազգայնոց մէջ բաւական դժգոհութիւն կառթեն՝ Ս. Մեսրոպեան վարժարանի վերաշինութեան առթիւ Ազգային Ժողովոյ շնորհակալութեան քուէի յետաձգման դէմ մեր քաղաքացւոց ոմանց բողոքներն, որոնք միշտ միևնոյն բողոքարկու պարոններն են և միևնոյն նպատակն ու ոգին կը կրեն ։ Արդարև ինչ կայ զայրանալու այդ քուէի յետաձգման վրայ, քանի որ դպրոցը կը վերաշինէ Վսեմ. ըՍպարթալեան Էֆէնտի, և տարակոյս չկայ որ Ազգային Ժողովն իւր շնորհակալութիւն պիտի յայտնէ մեծանուն Բարերարին ։ Կըսուի թէ այս յետաձգմամբ, Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազանէ ներշնչման խնդիրը զոր Քրիստոսատուր Էֆէնտի յարուցած է, յօդս պիտի ցնդի, ըստ որում այդպիսի ներշնչման խօսք մը ցարդ արտասանած չէ Վսեմ. ըՍպարթալեան Էֆէնտի, և ինքն ալ բարիք կատարելու համար պատրաստ է միշտ բնատուր ձրիւք և ոչ թէ մեկուն և միւսին յորդորներով ։

Վան . 8 Ապրիլ 1886 ։ — Ոմանք տակաւին կը շարունակեն հրատարակել տալ սա՝ զրպարտութիւնը թէ՝ Վանայ Առաջնորդական Տեղապահ Գեր. Տ. Պօղոս եպիսկոպոս գումար մը ոսկւոյ գողութիւն երեւան հանելու նպատակաւ հմայութեան դիմած լինելով, ժողովուրդ վարանած և գայթակղուած կը ծփայ, ևայլն ։ Պէտք է գիտել թէ այսպիսի ձրի զրպարտութեամբ ժողովուրդ անհնար է որ գայթակղի ։ Վասն զի Վասպուրականի ժողովուրդ գիտէ ու լաւ կը ճանչէ Պօղոս եպիսկոպոսի անկեղծ կրօնասիրութիւնը, ոչ միայն Հայք, այլ և օտարազգիք անգամ. և այս անուրանալի է ։ Միայն այս տեսակ գայթակղողք և գայթակղեցնողքն են երկու չահախնդիր գերդաստան իրենց քանի մը մերձաւոր ազգականներով որոնք իրենց շահու պատճառաւ այս տեսակ զրպարտութիւններ իրենց արհեստ ըրած են մշտնջենապէս ի գործ դնելու ։ Ասոնք ոչ միայն Տ. Պօղոս եպիսկոպոսի, այլ տասնէն աւելի առաջնորդաց՝ փոխ-առաջնորդաց և տեղապահաց համար ի գործ դրած և սնապատուած են, ինչպէս աշխարհածանօթ է ։ Եւ գիտես թէ նոյն գերդաստանք յատուկ մի պատիժ սահմանուած են Վասպուրականի կղերաց և կրօնի համար ։ Նոյնպէս վնասակար՝ ամէն ազգային տրամադրութեանց ։ Մեք զՊօղոս եպիսկոպոս իբրև Հռոմայ Պապը անսխալ չեմք պաշտպաներ ։ Մարդ է, գուցէ թերութիւններ ունենայ ։ բայց կրօնի զգացմանց մասին երբէք արատ մը տեսնուած չէ ։ Իրենք սքանչանալու են նորա ընթացից մասին և զարմանալու տեղի չունին ։ Աշխարհ կը վկայէ որ իրենց հրատարակութիւնք սուտ են և զրպարտութիւն, քանզի ասկէ առաջ իրենց յայտարարութիւններէն զրպարտութիւն լինելն յայտնուեցաւ ։ Պէտք է որ մեք զարմանամք յիշեալ խմբակի ըրած ընթացից մասին ։ Զի իրենք անցեալ տարի անկրօնական խորշերու մէջ պահուած՝ Ազգային Սահմանադրութիւն և Եկեղեցին խանգարել կը ջանային ։ Այս մարդիկ չէի՞ն որ եկեղեցեաց անկիւններու մէջէն գոչեցին թէ Մակար չպիտի յիշատակուի, և չեմք ճանչնար Էջմիածինն ։ Ինչ զարմանք է որ այսօր շուտ մը իրենց յանցանք ծածկելով կեղծ հանրագրով կը դիմեն Կաթողիկոսին իբրև կաթողիկոս ճանչնալով, մինչդեռ այն օրեր պատարագիչ քահանայն սեղանէն վար առնել կուզէին եթէ ողջամիտ հասարակութենէն չարգիլուէին, և ինչպէս մեկ երկու եկեղեցի ալ պատարագիչ քահանաները վախցնելով Պատարագը ընդմիջեցին ։ Արդեօք այս գործած քրէական յանցանքներ ինչպէս շուտով մոռցան, և այժմ սկսեցին այլ ընդ այլոյ զրպարտութեանց միջամտելու ։ Թո՛ղ պատկառին միանգամ այս տեսակ գայթակղական գործողութեանց միջամտելէ ։ Զի ազգ և եկեղեցին իրենց խաղալիկ չէ ։ Առ այժմ այսչափ կը գրեմք ։ Երանի՛ թէ դարձեալ առիթ չտային ։

Պօսթըն . 24 Ապրիլ 1886 ։ — Մեր վերջին նամակաւ ընդհանուր տեսութիւն մը ըրինք քաղաքիս նկատմամբ, խոստանալով գրել ձեզ տեղւոյս դպրոցներու մասին յաջորդ նամակաւ ։ Ահա այսօր կը կատարեմք ։ Պոսթօն քաղաքը արդարև համբաւաւոր է, գէթ այս երկրին մէջ, իւր դպրոցներու դասախօսութեանց ընտիր եղանակաւ ։ Եղանակ, որոյ շնորհիւ ուսանողաց մտաւոր կարողութիւնները զարգացնելու ջանից հետ, նոցա ֆիզիքական կազմութեանց աճման մասին ալ հոգ կը տարուի ։ Մարմնամարզութիւնք կամ նոցա նախնական պատրաստութիւնք քաղաքիս դպրոցներու աշակերտաց սովորական են ։ Թէ՝ արու և թէ՝ էգ ուսանողք անխտիր մարմնամարզութեամբ զբաղիլ ստիպուած են, որպէս զի առողջ և կորովի լինին ։ Ինչպէս յայտնի է, ֆիզիքապէս տկար արարած մը կարող չէ մտաւոր զարգացում ունենալ ։ Ուստի և կարեւոր դատուած է հոս՝ նախ առողջ և յետոյ ուսեալ աշակերտ պատրաստել ։ Եւ այս է ահա, կը կարծեմք մեք, քաղաքիս դպրոցներու առաւելութիւնը ։ Աշակերտք ամբողջ օրուան մէջ հազիւ հինգ ժամ դասախօսութիւն մտիկ կընեն ։ Մնացեալ ժամերը ըստ կարի խաղալու, վազելու, աղաղակելու և գլորելու յատկացուցած են ։ Շատ անգամ զարմանօք դիտած եմք դասատուք և վարժուհիք աշակերտաց խմբակներու հետ գնտակ խաղալ՝ վազելով զբաղած, որպէս թէ աշակերտաց բարեկամները լինէին, փոխանակ նոցա դաստիարակները լինելոյ ։ Ուրախութեամբ նշմարած եմք նաև դասատուաց ոմանց երկայնմտութիւնները դէպ իւրեանց խնամոց յանձնուած հօտին, փոխանակ սաստելու՝ խրատելով, և փոխանակ նախատելու՝ գութ և սէր յայտնելով ։ Եւ այս կերպով աշակերտք ուրախ զուարթ դպրոց կը վազեն փոխանակ ընդդիմանալու ։ Զի վստահ են թէ դպրոցի սրահներու մէջ իրենց կսպասեն բարեկամներ և սատարներ և ոչ թէ բարկասիրտ վարժապետք ։ Քաղաքիս դպրոցներու դասատուք առ հասարակ օրիորդներ են ։ Տեսուչք միայն մեր սեռէն կը վերաբերին ։ Ասոնք ալ օրիորդի մը չափ զուարթադէմ և մարդասէր են ։ Տեսուչին պարտականութիւնն է միօրինակ ամէն դասարան մտնելով դասերու կանոնաւորութեանց հսկել, օգնելով վարժուհեաց՝ եթէ կարօտին, և խրատելով աշակերտները եթէ հարկ է ։ Մէկ խօսքով՝ դպրոցի տեսուչը հաստատութեան ալ բաղուկն է և ո՛չ թէ իշխանն ։ Պոսթօն քաղաքի թաղային դպրոցներու շէնքերը պարզապէս հոյակապ տաճարներ են առողջապահական ամէն կատարելութիւններով ։ Ձմրան սաստիկ սառներու և ամրան անտանելի ջերմութիւնը բարեխառնելու մասին ամէն հոգ տարուած է հոն ։ Մաքուր օդ՝ առատ ջուր և օրինաւոր կարգադրութիւն և մաքրութիւն ուրիշ այլ և այլ պիտոյից խնամով պատրաստուած են ։ Դպրոցներու մէջ տղայոց աւանդուած ուսմունք և գիտութիւնք միևնոյնն են ինչ որ կը տրուին սովորական դպրոցաց մէջ ։ Այլ ինչպէս վերը ըսինք, դասերու եղանակն կամ մեթոտն է որ կը տարբերի ։ Հոս մէն մի դաս օրինակներով և պատմութիւններով կը բացատրուի աշակերտաց ։ Աշխարհագրական դասատուութեան ժամանակ աշխարհացոյց տախտակի վերայ ցոյց տալով գոհ չեն լինիր ։ Ճանապարհորդներու պատմութիւններ և արկածներ կը պատմուին նոցա ։ Նմանապէս թուաբանական կնճռոտ խնդրոց մէջ գրաւոր դասերէ դուրս առօրեայ կենաց մէջ դասատուներու պատահած հաշուական խնդիրներ օրինակ կը բերուին նոցա, որպէս զի լաւ տպաւորուի տղայոց մտաց վերայ, փոխանակ թութակի նման սերտելով անցնելու ։ Պոսթօնի դպրոցները յաճախելով ուսանողք անհաւատալի յառաջդիմեն ։ Տարակոյս չվերցներ ։ Դպրոցներու շէնքերէ դուրս պարզ լիրբ տղայք են ։ Լաւ ճանչցուած է ։ Ծխելու, ծխախոտ ծամելու, ըմպելեաց գործածութիւն, սարճանակներով վարժութիւններ ընել և հայհոյութիւնք. ասոնք հոս տեղի աշակերտաց համար մասնագիտութիւնք չեն ։ Հանրապետութեան անհրաժեշտ պայմաններէն են կարծես ։ Ո՞ւր լսուած է թէ աշակերտք գործադուլ ընեն, առարկելով թէ խաղալու ժամերնին քիչ է, և թէ դասախօսութիւնք երկար են, և թէ աղօթքի գտնուիլ չեն ուզեր ։ Իրողութիւն է թէ քանի ատենէ ի վեր դպրոցական և համալսարանական աշակերտք ապստամբած են իւրեանց դասատուներու և դպրոցական կանոնաց դէմ. ո՛չ ծնողաց խրատներ և ո՛չ դասատուաց պատիժներ չեն ազդեր նոցա վերայ ։ Անանկ որ կը վախցուի թէ ապագայ սերունդը յոյժ ողորմելի ընկերութիւն մը պիտի կազմէ հակառակ բոլոր ա՛յն ջանքերու զոր կընէ քաղաքը և ժողովուրդը ։ Տասն և եօթը տարեկանէ մինչև քսան և չորս տարեկան դպրոցական շրջանը աւարտելով վկայական ստացած քսան և մէկ հազար անգործ երիտասարդք կան քաղաքիս մէջ ։ Նոյն վիճակի մէջ են նաև տասներկու հազար ութ հարիւր և երեք օրիորդք ։ Գործաւոր կայ՝ գործ չկայ. բերան կայ՝ հաց չկայ, այս է այս օրուան վիճակը ։ Հետևապէս զարմանալի չէ երբ գողութիւնք, մարդասպանութիւնք և այլ մոլութիւնք տեղի կունենան ամէն օր նոյն իսկ ուսումնասարտ աշակերտաց և աշակերտուհեաց ձեռամբ ։ Ի՞նչ ընելու է ։ Այս է ահա բոլոր խնդիրը, զոր լուծելու համար արուեստներու ծաւալման, առևտուրի ասպարէզ և այլ միջոցներ գտնելու կը խորհի քաղաքս, որպէս զի կարող ըլլայ իւր դաստիարակած տղան զբաղեցնելով՝ ընկերութիւնը փրկել նորա ապականիչ ազդեցութենէն ։

Աբ..

Ցաւակցաբար մեր ազգային վարժարանաց ուսուցչաց եւ հոգաբարձութեանց ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք՝ սոյն նամակի մէջ նշանակեալ դաստիարակութեան եւ դասախօսութեան եղանակաց ու ընթացից վրայ ։ Պարտ է խոստովանիլ թէ տակաւին շատ պէտք ունիմք՝ մեր վարժարանաց ըստ արժանւոյն բարեկարգութեան համար ջանքեր ընելու եւ այլոց ընթացքն ուսումնասիրելու ։

Ամէն Ս. Պատրիարք Հայրն անցեալ շաբաթ օր այցելեց Խաչեմ փաշայի ի Պուրուչէնմէ, և երեքշաբթի՝ անգղիական, գաղղիական, ռուսական, իտալական, ռումանական և պարսկական դեսպանատունները գնաց։ Մայրաքաղաքիս ռուսական դեսպանի խորհրդական Պ. Օնու, որ միանգամայն փոխանորդ է վանն բացակայութեան դեսպանին, անցեալ շաբաթ օր Պատրիարքարան իջաւ ի տեսութիւն Ամէն. Ս. Պատրիարք Հօր։

— Ազգային վարչութեան Խառն ժողովը, ըստ առաջարկութեան Վեհափառ Հայրապետի ամենայն Հայոց, որոշեց՝ այսուհետև դարձեալ գանձանակ հաստատել Թուրքիոյ ամենայն եկեղեցեաց մէջ ի նպաստ ծախուց Մայր Աթոռոյ Ս. Էջմիածնի, և գանձանակաց արդեանց գանձապետ անուանեց Կիւմիւշկէրտանեան Տիգրան էֆէնտին։

— Ուսումնական Խորհուրդը տեսնելով որ թաղական Խորհրդոց ու Հոգաբարձութեանց բազումք չեն գործադրեր իւր հրահանգներն ու տնօրինութիւններն, և կարելի չլինիր ըստ արժանւոյն բարեկարգել վարժարաններն, — առաջարկեր է Վարչութեան որ մայրաքաղաքիս ազգային վարժարանք ուղղակի իւր (ուսումնական Խորհրդոյ) հսկողութեան ենթարկուին։

— Պալըքէսէրի Տ. Մատթէոս քահանայն՝ որ մայրաքաղաքս կոչուած էր այօրինի Պսակի մը խնդրոյ համար, — յատենի Կրօնական ժողովոյ արդարանալով վերադարձի հրաման ստացաւ։

— Թուրք. Մայիս 8 թուով կը խօսի աղերսագրոյ մը վրայ, զոր Անգլիաբնակ Հայք, միջնորդութեամբ արտաքին գործոց Նախարար Լորտ Ռոզպէրիի, ուղղած են առ Պարսկաց Շահն, վերաբերմամբ թշնամութեան մը, զոր Ատրպատականի նահանգին մէջ Ուրմիոյ քաղաքին Պարսիկներն ի գործ դրեր են Հայոց ոմանց դէմ։ «Ըստ աղերսագրոյն յունուար 3ին Պարսիկք ոմանք կ'առևանգեն երեք աղջիկներ, յորոց մին նոր ամուսնացած էր Թէփէ գիւղին աւագերէցին եղբօր հետ. Հայք կը գանգատին իշխանութեան, որ հոգ չըներ։ Ամուսնացեալ դեռատի կինը կը յաջողի փախչիլ իւր առևանգողաց ձեռքէն, և ապաստանիլ իւր ամուսնոյն տունն, ուր կը պահուի։ Բայց հետևեալ օրն երբ 50 Պարսիկներ, յորոց 18ը զինուորներ են եղեր, կը հասնին գիւղն, աղջիկը բռնի ետ առնլու դիտաւորութեամբ։ Գիւղացիք, առաջնորդութեամբ երկու քահանայից, կը դիմադրեն և ետ կը մղեն Պարսիկներն, որք կոչում կ'ընեն իրենց ազգէն իշխանութեան մը, որ արքայազուն մ'է եղեր, և որ ձերբակալել տալով երկու քահանաները, չարաչար գանակոծել կու տայ, շուներու առջև կը թողու կապուած, և բանտ նետել կու տայ ուր կը մնային մինչև աղերսագրոյն թուականն, 1 փետրուար։ «Այս իրողութիւնք, կը յարէ Թուրք., պատմուած են աղերսագրոյն մէջ, զոր Լորտ Ռոզպէրի, Անգլիաբնակ Հայոց կողմէ ստանալով, ղրկած է Թէհրանի անգլ. գործակալին, հրահանգ տալով որ մատուցանէ Վեհ. Շահին և ջանայ Ն. Վեհափառութեան գութը շարժել այս դժբախտ արկածին նկատմամբ։»

Արևել.

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ցուցակ 1886–87 վարժարանական տարւոյն

Սանասարեան Վարժարանը ունի Գերմանացւոց Կրթարան (Erziehungsschule) կոչուած Միջնակարգ Վարժարաններուն համահաւասար աստիճան, և անոնց պէս եօթը դասարաններ, որոց իւրաքանչիւրին ընթացքը կը տևէ մէկ տարի։ Կը բաղկանայ Նախակրթարանէ, որ կը պարունակէ Ա. Բ. և Գ. դասարանները, և կրթարանէ, որ կը պարունակէ Դ. էն մինչև Է. դասարանները։ Ապագային պիտի բացուի նաև մի մասնագիտական շրջան եռամեայ ընթացքով։

Նախակրթարանի ուսմունքներն են հետևեալները։

1. Կրօն, 2. Պատմութիւն, 3. Բնագիտութիւն, 4. Աշխարհագրութիւն, 5. Աշխարհաբառ Հայերէն, 6. Թուաբանութիւն, 7. Գեղագրութիւն, 8. Գծագրութիւն, 9. Ձայնական Երաժշտութիւն, 10. Մարմնամարզ և Ձմկլութիւն, 11, Պարտիզպանութիւն, 12. Արհեստներու վարժութիւնք։

Կրթարանի ուսմունքներն են հետևեալները։

1. Կրօն (Սրբազան Պատմութիւն, Քրիստոնէական Վարդապետութիւն և Պատմութիւն Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ), 2. Պատմութիւն Ազգային, Օսմանեան և Ընդհանուր, 3. Բնագիտութիւն (Կենդանաբանութիւն, Բուսաբանութիւն, Հանքաբանութիւն, Երկրաբանութիւն, Բնաբանութիւն և Տարրաբանութիւն), 4. Աշխարհագրութիւն Բնական, Աստեղաբաշխական, Քաղաքական և Վաճառականական, 5. Աշխարհաբառ և Գրաբառ Հայերէն, 6. Տաճկերէն, 7. Գաղղիերէն, 8. Անգղիերէն, 9. Գերմաներէն, 10. Ուսողութիւն (Թուաբանութիւն, Գրահաշիւ, Երկրաչափութիւն, Եռանկիւնաչափութիւն և Տոմարակալութիւն), 11. Գեղագրութիւն, 12. Գծագրութիւն և Նկարչութիւն, 13 Ձայնական Երաժշտութիւն, 14. Գործիական Երաժշտութիւն (Դաշնակ և Ջութակ), 15. Մարմնամարզ և Ձմկլութիւն, 16. Պարտիզպանութիւն, 17. Արհեստներու վարժութիւնք։

Գրաբար Հայերէնը և Տաճկերէնը կսկսին Չորրորդ դասարանում, Գաղղիերէնը՝ հինգերրորդում, և Անգղիերէնն ու Գերմաներէնը՝ վեցերրորդում։ Անգղիերէնն ու Գերմաներէնը և Գործիական Երաժշտութիւնը կամաւոր են, իսկ միւս բոլոր առարկաները՝ պարտաւորիչ։ Աշակերտը կարող է ընտրել Անգղիերէն և Գերմաներէն լեզուներէն միայն մէկը, նոյնպէս Գործիական Երաժշտութենէն միայն մէկ գործի, այն է Դաշնակ կամ Ջութակ։ Վարժարանիս Գործատան մէջ յատուկ արհեստագէտ ուսուցիչներու ձեռքին տակ աշակերտք կը պարապին կազմարարութեամբ, ատաղձագործութեամբ, փականագործութեամբ են։ Վարժարանիս ներկայ շէնքին անձկութեան պատճառով 86–87 Վարժ. տարուան մէջ Առաջին դասարան չպիտի բացուի, որով Վարժարանս նոյն տարուան մէջ պիտի ունենայ միայն Նախակրթարանի Բ. և Գ. և Կրթարանի Դ. և Ե. դասարանները։ Սահմանեալ թուով նոր աշակերտներ պիտի ընդունուին միայն Նախակրթարանի Բ, և գուցէ նաև Գ. Դասարանները, և նոյն տարիէն յետոյ այլ ևս նոր աշակերտներ չպիտի ընդունուին, մինչև որ կառուցուի Վարժարանիս մեծ շէնքը, որ հաւանականաբար երեք տարիէն պատրաստ պիտի լինի։

86–87 Վարժ. տարիէն սկսեալ Վարժարանս կը դառնայ միայն գիշերօթիկ, և ցերեկօթիկ աշակերտներ չեն առնուիր այլ ևս։ Նոր Ձրիավարժ աշակերտներ չեն առնուիր, զի նոցա թիւը լրացած է։ Թոշակաւոր գիշերօթիկ աշակերտներ կառնուին հետևեալ պայմաններուն համաձայն։

1. Ընդունելի աշակերտը պէտք է լինի ութէն մինչև տասը տարեկան։

2. Ընդունելի աշակերտը պէտք է բերէ հետը ծննդեան, մկրտութեան, պատուաստի և առողջութեան վկայականներ։

3. Ընդունելի աշակերտը պէտք է կանխիկ վճարէ.

Մուտքի համար միանուագ 3 Օսմանեան ոսկի

Զմուշկի համար միանուագ ½ Օսմանեան ոսկի

Նախակրթարանի համար, տարեկան 18 Օսմանեան ոսկի

Կրթարանի համար, տարեկան 20 Օսմանեան ոսկի

4. Գործիական Երաժշտութիւն սովորողը իբրև մասնաւոր տուրք պէտք է կանխիկ վճարէ տարեկան 3 Օսմանեան ոսկի։ Ջութակ սովորողը պէտք է նաև հոգայ գործին։

5. Աշակերտին տարեկան վճարը կը պարունակէ իւր մէջ ուսումնական և նիւթական բոլոր ծախքերը, այն է ուսում, սնունդ, հագուստ և ամեն տեսակ առողջապահական խնամք. Ծնողք ըստանձնելու չեն ուրիշ որ և է ծախք։

6. Եթէ աշակերտը տարուան ընթացքում որ և է պատճառով հանուի կամ բացակայ լինի Վարժարանէն, տրուած տարեկան վճարը չի կրնար յետ պահանջուիլ ծնողին կողմէն։

7. Ամառնային արձակուրդին, որ կսկսի Յուլիսի կէսին և կը տևէ մինչև Սեպտեմբերի 1ը, ծնողները, եթէ ուզեն, կարող են տուն տանել իրենց զաւակները, բայց երթևեկութեան ծախքը իրենց վրայ է։ Իսկ Վարժարանում մնացողներուն յատուկ վճար չի պահանջուիր։

8. Աշակերտ տալ ցանկացողները պէտք է մինչև Օգոստոսի սկիզբը ծանուցանեն իրենց որոշումը վարժարանիս Տեսչութեան։

9. Աշակերտներուն մուտքը տեղի կունենայ Սեպտեմբերի 1էն մինչև 14ը։

10. Որովհետև այս անգամ պիտի առնուին միայն սահմանեալ թուով աշակերտներ՝ ընդունելութեան մէջ նկատողութեան պիտի առնուի ծանուցումներուն կարգը։

ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Յ. Մատթէեան, Ս. Սողիկեան,
Գ. Աբուլեան

Կարին, Ապրիլ 1886

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յունաստան առաւել հետաքրքրական վիճակ մ'առաւ այս շաբթու։ Երբ հելլենական կառավարութեան կողմանէ պատասխան տրուեցաւ Աթէնքի դեսպանաց երկրորդ վերջնագրոյն թէ Յունաստանի արժանապատուութիւնը չներեր տեղի տալ բռնութեան և ընդունիլ օ'րևէ միջամտութիւն, — դեսպանք, ընդ որս և Օսմանեան դեսպան Ֆէրիտուն պէյ, ելան Աթէնքէն, և նոյն գործակատարք գրեցին առ նախարարապետն թէ Յունաստանի նաւահանգստաց պաշարումը պիտի լինի ընդդէմ յունական օ'րևէ նաւու և շոգենաւու, Մալէայի հրուանդանէն Բոլոնայի հրուանդանն և անտի մինչև հելլենական սահմանագլխոյն ծայրն ի հիւսիս, և թէ արևմտեան կողմանէ պիտի տարածուի ամբողջ ծովեզերաց և Կորնթոսի ծովախորշին վրայ։ Եւ ահա ըստ այսմ սկսաւ պաշարումն։ Կըսուէր թէ մայրաքաղաքիս հելլենական դեսպանն ալ պիտի ելնէ, և թէ յատուկ շոգենաւ մը կուգայ տանելու համար, սակայն դեսպանը մինչև ցայսօր չխախտեցաւ տեղէն և կը հաւատեն թէ պիտի մնայ։ Բ. Դուռը ծանոյց Օսմանեան դեսպանաց յԵւրոպա թէ Աթէնքի Օսմանեան դեսպանը կոչուած է անտի, որպէս զի Օսմանեան կառավարութիւնը մեծ տէրութեանց համընթաց գտնուի, և որպէս զի օ'րևէ արգելք չյարուցուի ընդդէմ Եւրոպիոյ ձեռնարկութեան ի պահպանութիւն խաղաղութեան։ Հելլենական կառավարութիւնն ալ, զինուորական եռանդուն շարժման մէջ գտնուելով հանդերձ՝ իւր պաշտօնական լրագրոյն միջոցաւ տակաւին կը յայտարարէ թէ պատերազմասէր դիտաւորութիւն չունի և որոշած է չխրդովել խաղաղութիւնը։ Պաշարման սկզբնաւորութենէն ետքը Նախարարապետ Պ. Տէլիեանի հրաժարեցաւ, Թագաւորը չընդունեց հրաժարականը, բայց նա պնդեց, և վերջապէս տրուեցաւ։ Թագաւորը նախ զԹրիքուբի հրաւիրել ի կազմութիւն նոր նախարարութեան, և երբ սա մերժեց Պ. Բաքամիխալօբուլոս հրաւիրեցաւ, իսկ սա ալ չկրցաւ համամտիլ Թագաւորին հետ, որ կը պնդէ թէ նոր նախարարութիւնը առժամեայ պիտի լինի և երեսփոխանական ժողով պիտի գումարի նորա որոշումն ստանալու համար։ Հուսկ ուրեմն Պ. Վալվիս, Աթէնքի վճռաբեկ ատենի նախագահն, ծանրաբարոյ և խոհեմ անձ մը, հրաւիրուելով կազմեց նախարարութիւնն։ Արդ՝ կըսուի թէ Ազգային ժողովը պիտի գումարի քանի մ'օրէն, և Թագաւորը պիտի խնդրէ տէրութիւններէն բառնալ պաշարումն և սպասել այդ ժողովին որոշման։ Տեսնենք թէ տէրութիւնք ի՞նչպէս կը վարուին։

Պատուանշան, Աստիճան, Պաշտօն և Պարգև։ — Առաջին աստիճանի Մէճիտիյէ պատուանշան՝ Փարիզի Քօնթուառ տ'էսքօնթ դրամատան տնօրէն Պ. Տանֆէր Րօշըրօյի։ — Առաջին աստիճանի Օսմանիյէ՝ ըՍպանիոյ արտաքին գործոց Նախարարին, և այլևայլ աստիճանի պատուանշան՝ Սպանիոյ պետական բարձրաստիճան պաշտօնէից ոմանց։ — Երկրորդ աստիճանի Մէճիտիյէ՝ մայրաքաղաքիս սպանիական դեսպանատան առաջին Թարգման Պ. Բէբրիկալլօյի, և երրորդ աստիճանի Օսմանիյէ՝ ըսպանիական ընդհանուր հիւպատոսին։ — Երկրորդ աստիճանի Օսմանիյէ՝ կայսերական Թիկնապահ և զինուորական վարժարանաց ընդհանուր քննիչ Ֆօն Տէր Կոլձ փաշայի, ծովային գնդապետ ըՍթարիս փաշայի, հեծելազօրաց գնդապետ Հօպ փաշայի, հետևակ զօրաց գնդապետ Կամբոհէվէնէր փաշայի, Թնդանօթաձիգ զօրաց գնդապետ Րիթմօլ փաշայի։ — Երրորդ աստիճանի Օսմանիյէ՝ Աւստրիացի բժիշկ տօքթօր Ծօլիի։ — Իմթիյազի ոսկի չքանշան՝ Ափրիկեան - Տրիպօլսոյ զօրաց հրամանատար Մէհմէտ Զէքի փաշայի։ — Մէճիտիյէի աստիճան՝ Իզմիրի աւետրական դատարանի նախագահ Սաֆվէթ փաշայի։ — Նիգօլյէֆի հիւպատոս կարգեցաւ Էտիրնէի կառավարական Թարգման Համտի պէյ, և նմա յաջորդեց Քօսովայի Թարգման Կարապետ էֆէնտի։ — Քօսովայի կառավարական Թարգման կարգեցաւ Բուսճուքի նախկին փոխհիւպատոս Գօսմաքի էֆէնտի։ — Պարսից շահը Շիրի-Խուրշիտի պատուանշան ընծայեց Տրապիզոնի աւստրիական ընդհանուր հիւպատոս Կիրարի ասպետին։ — Առաջին աստիճանի Մէճիտիյէ պատուանշան՝ Վիրթեմպէրկի դքսին, որ անցեալ եօթնեակ հետէ մինչև հինգշաբթի կը գտնուէր։ — Քաղաքապետութեան վարչական ժողովոյ նախագահ կարգեցաւ Նէնիշէհիրի օսմանեան նախորդ Գոմիսէր Իսմայիլ պէյ։ — Միթիլիւայի աստիճան՝ Մախսուսեի շոգենաւուց տնօրէն Համտի փաշայի։ — Հէքքեարիի կուսակալ կարգեցաւ Բաղէշի նախորդ կուսակալ Ֆիքրի փաշա։ — Զօրլուի Գայմագամ անուանեցաւ Սթանքեօյի նախորդ Գայմագամ Մուխլիս էֆէնտի։ — Քոսովայի և շրջակայից ընդհանուր հրամանատար Վէյսէլ փաշա՝ նոյն պաշտօնով Սելանիկ փոխադրեցաւ։ — Մայրաքաղաքիս և արուարձանաց ոչ-մահմետական վարժարանաց քննիչ կարգեցաւ երբեմն Սելանիկի կուսակալութեան խորհրդական Քօսթանդինիտի փաշա։ — Աւստրիոյ կայսրը Ֆրանձ Յօզէֆ պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրեց Աթէնքի օսմանեան դեսպան Ֆէրիտուն պէյի։ — Օգոստ. Սուլթանն 100 լիրա պարգևեց՝ մայրաքաղաքիս Պօրքաս անուն բարեգործական ընկերութեան տիկնանց։ — Օգոստ. Սուլթանը գեղեցիկ դրօշակներ նուիրեց երկրորդ բանակի (Էտիրնէ) հրամանատարաց, և նոքա ընդհանուր հրամանատարին միջոցաւ շնորհակալեաց գիր ուղղեցին առ Նորին Վեհափառութիւն։

Յունաստանի ծովեզերաց պաշարումն այժմէն սկսեր է նեղել երկիրը։ Կըսեն թէ Աթէնքի և Պիրէայի մէջ հացին գինն մինչև մէկ ֆրանք բարձրացեր է։

— Աթէնքէն Մայիս 1/13 թուով հեռագրեալ է թէ արքայական հրամանաւ պիտի գումարի ազգային ժողովն առաջիկայ չորեքշաբթի, թէ հելլենական կառավարութիւնը կը բանակցի անգղիական գործակատարին հետ։

կցկիները գտնուող երեսփոխանաց Աթէնք ուղեւորելուն համար, և թէ՝ զինուորական նախարարն հրամայեր է զանց առնել զօրաց դէպ ի սահմանագլուխ շարժումն ։

— Մայրաքաղաքիս աւստրիական դեսպանն՝ որ ի Վիէննա պիտի ուղեւորէր և անտի Քարլսպատի ջերմուկներն, յետաձգեց այս ուղեւորութիւնն ։ Իսկ ռուսական դեսպանն արդէն Լիվատիայէն ուղեւորած է Գերմանիոյ ջերմուկները ։

— Եգիպտոսի Նախարարապետ Նուպար փաշա ի մօտոյ Աւստրիոյ ջերմուկներն երթալով պիտի մնայ երկու ամիս, և ի բացակայութեան Նորին վսեմութեան պիտի փոխանորդէ Ապտ-իւլ-Գատէր փաշա ։

— Եգիպտոսի մէջ, Օսմանեան կառավարութեան զինուորական արտաքոյ կարգի ծախուց ի նպաստ բացուած հանգանակութեան գումարը մինչև ցարդ եղեր է 26000 եգիպտական լիրա, և կը կարծուի թէ 100000ը պիտի անցնի ։

— Անհիմն է Մէհմէտ Փէհլիվան անուն հռչակաւոր աւազակապետին Տիլէի մօտակայ Չէնկէլ գիւղի մէջ սպանուելուն լուրը ։ Նորա ընկերաց մին սպանուեր է ոստիկանաց հետ կռուի մը մէջ ։

— Ետիրնէ քաղաքի շրջակայ ամրութեանց վերանորոգման ձեռնարկեցաւ անցեալ շաբթու զինուորական հանդիսիւ ։ Այս գործն ամենայն փութով յառաջ պիտի տարուի և բազում գործաւորք պիտի աշխատին ։

— Երբեմն Եգիպտոսի իշխանութեան Եւգաֆի նախարար Մէհմէտ պէյ՝ անցեալ հինգշաբթի Էտհէմ փաշայի ապարանքը գտնուած ատեն կաթուածահար լինելով քանի մը ժամ ետքը մեռաւ ։

— Սիւլէյման փաշա և Թէվֆիգ պէյ Գարասաղ ուղեւորեցան Օգոստ. Սուլթանէն նուիրեալ պատուանշանն իշխանին յանձնելու պաշտօնով ։

— Սօֆիայի գաղղիական գործակատարն հեռագրած է Պոլսոյ դեսպանատան թէ՝ Պուլղարիոյ իշխանութիւնը Գաղղիոյ կառավարութեան ստիպմամբ որոշեց յԱրևելեան-Ռումէլի ներմուծեալ օտար վաճառաց համար մաքս կամ տուրք չառնուլ ։

— Արևելեան-Ռումէլիի ներքին կանոնագրին բարեփոխման յանձնաժողովը կը շարունակէ իւր աշխատութիւններն՝ ընդ նախագահութեամբ Ներքին գործոց նախարար Միւնիր փաշայի ։

— Ի Սօֆիա և ընդ ամենայն Պուլղարիա հրատարակուող լրագրոց ի Թուրքիա մուտքն արգելուեցաւ ։

— Ատանայի Եւգաֆի նախորդ հաշուակալ Հիլմի էֆէնտի՝ որ իւր զեղծմանց պատճառաւ պաշտօնանկ եղած էր, ինքզինքն ըսպաններ է ։

— Պրուսայի մերձակայ Եսկիշէհիր առատ ձիւն տեղալով այս օրերս՝ հեռագրական հաղորդակցութիւնք ընդհատուեր են առժամանակ մի ։ Ետիրնէէն ալ գրուած է թէ քանի մ'օրէ հետէ բաւական ձիւն կը տեղայ Պալքաններուն մէջ և օդերը բաւական ցուրտ են ։ Նախորդ ամսոյ 22ին ոչ սակաւ ձիւն տեղացեր է նաև ի Բրիշթինա ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Կ. Պոլիս 3 Մայիս 1886

Օսմանեան Քօնսօլիտէ	16—28
Ռումէլիի Երկաթուղի · Ֆրանգ	38—75
Թրամուէյ · Լ. Օ.	2—90
Օսմանեան լիրան 100 ղրուշէն	
Մէճիտիյէ	107—36
Մէթալիք	98-20
Հինգնոց	102—15
Վեցնոց	102—35
Ռուպլի թղթադրամ	9—12
Ռուպլի արծաթ	89
Ռուսիոյ Բոլ	90—20
Գաղղիական լիրա	88—10
Անգլիական »	110—30
Գրիմից	51—20

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

= Եւրոպիոյ մէջ այս օրերս կասկածներ երևան ելած են թէ Գաղղիա և Գերմանիա պատերազմի պիտի բռնուին․ և կը հաստատուի թէ երկուքն ալ միշտ բայց առաւել վերջին ժամանակներս ամենայն ճարտարութեամբ և լռութեամբ կը հսկեն մէկզմէկու ցամաքային ու ծովային զօրութեանց վրայ, մինչև իսկ մեծագումար դրամ տալով լրտեսաց ։ Գերմանիոյ կէս-պաշտօնական լրագիրք բաւական խիստ կը քննադատեն Գաղղիոյ մէկ նոր օրէնքը, զոր Ազգային խորհրդարանն ընդունեց ըստ առաջարկութեան կառավարութեան՝ լրտեսութիւնն արգիլելու համար, և որ կը կարծուի թէ անուղղակի կերպիւ գերմանացի լրտեսաց համար է, որոց մեծ մասն սպայ է ։

= Ամերիկացի աւետարանական քարոզիչ մը տեսնելով որ իւր թոշակը չվճարուելուն համար նեղութիւն կը կրէ, կիւրակէ օր մը սովորականէն կանուխ ժողովարանը գնացեր, դռները փակեր, և մէկ դրան առջև կանգնելով ոչ զոք ներս ընդուներ է, մինչև որ հետզհետէ խռնող ժողովուրդը չուզելով զրկուիլ աստուածային պաշտամունքէ, իսկոյն հանգանակութիւն ըրեր և վճարեր է թոշակը ։

= Միացեալ Նահանգաց մէջ գործաւորք կը պահանջեն փոխանակ 10ի 8 ժամ աշխատիլ և 10 ժամու թոշակ ստանալ ։ Տեղ տեղ գործատերք կը հաւանին զիջում ընել, բայց շատ տեղ համաձայնութիւն չգոյանալով ընդ մէջ գործատերց և գործաւորաց, աշխատութենէ կը դադարին գործաւորք և խռովութիւն կը յարուցանեն ։ Ի Չիքակօ, առաջնորդութեամբ և ատենախօսութեամբ ընկերվարականաց, գործաւորք՝ իբր 1500 հոգի, ժողովուած ատեն, ոստիկանութիւնն երբ ուզեր է ցրուել ամբոխն, դրդմամբ Ֆիտըրն անուն նշանաւոր ընկերվարականին գլխագրեր, և 50 գործաւորք սպանուեր կամ վիրաւորուեր և 6 ոստիկանք սպանուեր և 27ը ծանր վէրքեր առեր են ։ Այս խռովութեան օրը, Մայիս 4ին, ոստիկանութիւնն երևան հանելով ընկերվարականաց մէկ զինարանը, գրաւեց զէնքերն և ձերբակալեց բազմաթիւ ընկերվարականներ ։

= Պիրմանիոյ կատաղի յեղափոխականք չորրորդ անգամ կրակի տուեր են զՄանդալէ մայրաքաղաք երկրին, և այս առաւել աղէտալի եղեր է ։ 30000 հոգի անպատսպար մնացեր են ։ Ասկէց զատ երկրին ուրիշ երեք գլխաւոր քաղաքներն ամբողջովին այրեցաւեր ըրեր են ։ Անգլիական զօրքն անհամբեր կըսպասէ օգնութեան, և աչա յայտնի կը տեսնուի թէ Պիրմանիա չպիտի գրաւուի զըսպուի ա՛յնքան դիւրութեամբ որքան կը կարծուէր ի սկզբան ։

= Խիվայի Խանն այս ամառ Եւրոպիոյ գլխաւոր մայրաքաղաքները շրջագայիլ պիտի ելնէ, և Ռուսիոյ կառավարութիւնն 100 հազար ռուպլի որոշած է նորա ուղեւորութեան ծախուց համար ։

= Շուէտի արքային և արքայորդւն երկիցս նամակներ ստացեր են, որով 500 քուրոնի գումար մը կը պահանջուի եղեր մահուան ըսպառնալեօք ։ Ոստիկանութիւնն յաջողեր է ձերբակալել նամակագիրն, Քարլսոնէր անուն կօշկակար մը, որ խոստովաներ է. բայց պնդելով թէ իւր սպառնալիքը գործադրելու դիտաւորութիւն չունէր ։

= Հապէշաց մէկ ցեղին՝ Շօայի արքայն Մէնէլէք երկրէն արտաքսեր է պապական քարոզիչներն՝ Հապէշաց Յովհան թագաւորէն առ ինքն ուղղեալ սպառնալեաց պատճառաւ ։

= Ամերիկայի Իրլանտացիք կը շարունակեն հանգանակութիւնն ի նպաստ ծախուց ինքնօրինութեան Իրլանտիոյ ։ Մօտերս 18000 լիրա ալ ղրկեր են ։

ԵՍ ԿԱՐԻ ԴԺԲԱՂԴ ԵՄ (*)

Պարզապէս սիրոյն պատմութիւն մ'է որ պիտի ընեմ, զաւակնե՛րս, կամ ճիշդն ըսելով իմ ամուսնութեանս բոլոր պատմութիւնը պիտի ընեմ, ըսաւ տոքթէօրն, եւ սկսաւ ։ – «Գրեթէ ձեզ տարեկից էի, Լէօ՛ն, եւ սոյն տարիքն ունեցող բոլոր մարդոց պէս ո՛չ վատթար եւ ո՛չ լաւագոյն էի ․ մարդկային կիրքերն ու սիրտը չեն փոխուիր ։ Միայն թէ երկար ատեն ընտանեկան կեանքէ դուրս ապրած էի ինքզինքս ինձ յատուկ մտածմանց տուած ․ կը ճանչնայի զաշխարհ, եւ խոստացած էի ինձ, որ եթէ երբեք ամուսնանամ, երջանիկ լինիմ ․ զիս մտիկ կընէք, այնպէս չէ՞ ։

— Ո՛հ, այո՛, ըսաւ Քամիլ որ անյագաբար ունկն կը դնէր ծերունւոյն խօսից ։

Լէօն, որ դեռ տոքթէօրին նպատակը չէր հասկնար, իւր սիկառէն դէպ ի ձեղունն ելնող ծուխին ոլորտներուն կը հետեւէր ակնարկօք, – պատասխանեց,

— Բոլորով սրտիւ մտիկ կընեմ ։

Ծերունին շարայարեց ․

— Օր մը, մի մեծ ազգական՝ որ ինձ շատ հոգ կը տանէր, եկաւ ինձ իմ ամուսնութեանս վրայ խօսիլ ․ կը ճանչնար մի մանկամարդ, գեղանի եւ քաղցրահամբոյր աղջիկ, եւ առաջարկեց ներկայացընել զիս նորա ընտանեաց ․ ես ալ ընդունեցայ ։ Չպիտի ըսեմ ձեզ թէ սիրտս ո՛րչափ հրապուրեցաւ սոյն հրապուրիչ աղջկան տեսլեամբ որ ձեր մօրեղբօր կինը պիտի լինէր եւ զոր ճանչցած չէք ․ այն աստիճան խելքս գլխէս գնաց որ հետեւեալ օրը գնացի աղաչել իմ ծերունի ազգականս աղջիկն ինձ համար պաշտօնապէս ի կնութիւն խնդրել, եւ այն վայրկենէն յանկարծ սովորութիւններս փոխեցի ։ Բայց մարդ մը քանի որ երեսուն տարի ապրած է իւր թերութիւններով, չկրնար վանել զայնս մէկ աւուր մէջ ։ Գիտցայ թէ ա՛յն թերութիւններն, ա՛յն սովորութիւնները զորս նոր սէրը լռեցնել կուտար մէկ քանի աւուրց եւ կարելի է մէկ քանի ամսոց համար, մեռած չէին յիս եւ թէ պիտի յերեւան գային, յետ ամուսնութեան, աւելի հաստատուն եւ աւելի խանդուն քան անցելոյն մէջ, առնլով նաեւ նո՛ր զօրութիւն մը, աւելի մեծ զօրութիւն մը ա՛յն առժամանակեայ միջոցին մէջ ։ Արդ եթէ նոյն թերութիւնք եւ սովորութիւնք նորէն ծընունդ առնուին, պիտի սպանանէի բոլոր յոյսերը կնոջս սրտին մէջ, եւ կեղծ հանգամանաց հետքն աններեւութանալով՝ դառն պատրանաց տեղի պիտի տայր ․ հետեւեալ աւուր իրականութիւնը պիտի խորտակէր նախընթաց երեկոյին գաղափարն ։ Ցանժամ սէր եւ երջանկութիւն պիտի անհետանային ։ Խաբած պիտի լինէր իմ անարժան խորամանկութեամբս սի՛րտ մը որ անձնատուր լինելով ինձ վստահաբար, քիչ ատենէն պիտի խռովէր խաբուած լինելուն համար եւ պիտի պահէր ինձ համար ո՛չ այլ ինչ՝ այլ միայն անարգանք կամ անտարբերութիւն ։ Սոյն մտածմունք զիս շատ տխրեցուցին ․ չէի հաւատար յանկարծական այլափոխութեանց եւ ինքզինքս չէի համարեր ա՛յն աւանդական անձերէն որ կարող եղած են ամենադիւցազնական որոշումներ ընել եւ անսասան եղած են նախադծեալ ճանբուն մէջ ։ Որոնեցի երկար ատեն իմ կնոջս սիրոյն եւ սէրը պահելու եղանակն՝ իմ անցելոյս թերութեանց հետ, որ կրնային լինիլ նաեւ ապագային թերութիւններն ալ ․ վերջապէս կարծեցի գտնել ․ այդ եղանակն անվտանգ չէր ․ բայց երջանկութիւնը սակաւադիւտ բան մ'է եւ զնա յաղթահարելու համար շատ վտանգներէ անցնիլ պէտք է ․ ասկէ զատ՝ իմ խօսեցեալս ուղիղ մտքին եւ մեծ ու վեհանձն սրտին կապաւինէի ․ կին մը զարմանաց ձեռնարկելու համար յուսահատեալ՝ կարի փորձառու լինիլ պարտի ։ Մեր ամուսնութեան օրն որոշուելու վրայ էր ․ իմ սիրեցեալ Լուիզիս հետ մասնաւոր տեսակցութիւն մը խնդրեցի անկէ, սա հանճարեղ եւ իւր աղջկան երջանկութեան հոգատար անձ մ'էր ․ հաճեցաւ ։ Սիրտս կարի կը բաբախէր երբ միայնակ մնացի մանկամարդ աղջկան հետ ․ բայց նպատակը կերեւէր ինձ ա՛յնչափ գեղեցիկ, եւ դիտաւորութիւնս այնչափ գովելի եւ այնչափ պատուաւոր, որ չվարանեցայ վայրկեան մ'իսկ ։

«Լուի՛զ, սիրեցեալդ իմ Լուի՛զ ըսի նմա, ամէն վայրկեան իմ մտածմանցս առարկայն ես ․ ի քեզ դրած եմ իմ բոլոր ուրախութիւններս եւ իմ բոլոր յոյսերս ․ կը սիրեմ զքեզ մեծ եւ անկեղծ սիրով, եւ եթէ պէտք լինէր այսօր յետս կալ քենէ, կեանքը պիտի թուէր ինձ աննպատակ ․ սակայն կարի աննենգ եմ եւ կը սիրեմ զքեզ նոյն իսկ քեզի համար ։ իմ խօսքերս արդարեւ զքեզ պիտի զարմացնէ, կարելի է պիտի վշտացնէ ․ բայց հաւատալով որ դու միւս կիներէն գերազանց ես, չեմ վախնար ըսել քեզ ճշմարտութիւնը ․ Լուի՛զ, տո՛ւր ինձ ձեռքդ եւ մտիկ ըրէ ․ բոլոր մանկամարդ աղջկանց պէս հարկաւ դու ալ երազած ես գաղափար մը, եւ հաւատացած ես գտնել յիս զայն ․ հարկաւ ո՛չ միայն զիս անթերի տեսած ես, վասն զի սիրեցեալ առարկայ մը թերութիւն չունենար երբեք, այլ նաեւ կարելի է զարդարած ես այն մտաւոր հանգամանօք զորս երբեք չունիմ, եւ զորս հաւանականաբար երբեք չպիտի ունենամ ։ Արդ եթէ այսպէս է, պէտք է ազատեմ զքեզ քու պատրանքներէդ եւ ճանչցընեմ զիս քեզ իրականապէս ։ Աւա՛ղ, իմ թերութիւններս բազմաթիւ են, քենէ չպիտի պահեմ եւ ոչ մին ․ ես խանդոտ, բուռն եւ երբեմն մոլեգին եմ, եւ սոյն վայրկեաններուն շրթունքներէս ելած բառին վրայ յետոյ միշտ կը զղջամ ։ կը սիրեմ զուարճութիւնն, ակումբներն, խաղը, բուռն զուարճութիւնները, որսը, մեծ յուզմունքները, տօնախմբութիւնները, բարեկամաց ակումբներն, հեռաւոր ճանապարհորդութիւնները ․ կը պաշտեմ սիկառը, ցերեկները իմ զուարճութեանցս բաւական չլինելով շատ անգամ գիշերները ժամերով դուրս կը մնամ ․ բայց սոյն բոլոր թերութիւնները, բոլոր սովորութիւնները զոր պէտք էր խոստովանիլ քեզ, պիտի ջանամ վանել յինէն, եւ տարակոյս չունիմ թէ քեզ ունեցած սէրս զօրաւոր օգնական մը պիտի լինի յաղթելու համար նոցա, մանաւանդ եթէ կուզէք, իմ սիրեցեալս Լուի՛զ, ըլլալ ինձ ներողամիտ եւ վերապահել ինձ քու սէրդ » ։ – Դադարած էի խօսելէ, սիրելի՛ զաւակներըս, եւ բոլորովին անձկանօք կըսպասէի դատավճռոյն ։ Լուիզ նախ քիչ մը խռովեցաւ սոյն կարի չափազանցեալ խօսքերէն ․ բայց քիչ ատենէն ինքզինքին եկաւ, եւ իւր երկու մեծ գեղեցիկ աչքերը դարձնելով առ իս, ըսաւ ժպտելով «քիչ մը առաջ ձեռքս ուզեցիր եւ ձեռացդ մէջ առիր, եւ ես ալ տուի իմ ձեռքս եւ թողի անդ նաեւ քու խոստովանութիւնդ լսելէս յետոյ, եւ այժմ իսկ կը թողում ձեռացդ մէջ, վասն զի կը հաւատամ թէ անկեղծ եւ բարի ես, եւ վստահ եմ քու սիրոյդ ։ Սիրէ զիս միշտ այսպէս, բարեկա՛մդ իմ, ու կարելի է որ օր մը նոյն ամէն չար թերութիւնք պիտի դառնան լաւ եւ մեծ հանգամանք ։ » – Քանի մը օր ետքը ամուսնացայ Լուիզի հետ ։ Աւելորդ է ըսել, զաւակնե՛րս, թէ սոյն տասնամեայ կարի կարճ ամուսնական կենաց մէջ եւ ո՛չ մի ամպ չպղտորեց մեր երջանկութիւնը ։ Լուիզ կըսպասէր միշտ գտնել յիս ա՛յն բոլոր թերութիւններն՝ որք յաչս մի կընոջ դիւրաւ կը փոխուին մոլութեանց ․ Լուիզ միայն երբեմն սովորութիւններ գտաւ յիս զորս ջանացի ուղղել տակաւ ․ Լուիզ՝ բարի, քաղցրահամբոյր, ներողամիտ եւ ուշիմ, մեր ամուսնութեան հետեւեալ օրը թոյլատրեց ինձ ծխել իւր սենեկին մէջ եւ ստիպեց զիս գըրեթէ շարունակել իմ ամուրի կեանքս ․ Քիչ ատենէն մեր տունն, յորմէ ամէն վայրկեան հեռանալ ազատ էի, տուաւ ինձ անբացատրելի հրապոյրներ եւ գըրեթէ երբեք չհեռացայ եւ չթողուցի ։ Ցայնժամ Լուիզ սիրեց զիս նոյն իսկ ինձ համար եւ նաեւ այն հանգամանաց համար զորս կը նկատէր իբր իւր գործը ․ կը հաւատա՞ք, տարիէ մը ետքը, յաչս իմ կնոջս, բաղձացեալն եղայ ։ Սոյն երջանկութիւնը, սոյն աննման ուրախութիւնը պարտական էի անմեղ ստախօսութեան մը ։ Ծերունին վերջացուց սոյն պատմութիւնը եւ խօսքը տիկնոջ ուղղելով ։

— Գաւաթ մ'ալ թէյ բերել կուտա՞ք, Քամի՛լ, ըսաւ ։

— Ինչ դաս, ըսաւ ինքնին Լէօն սիկառը նետելով առանց նշմարուելու ։

— Ինչ խելք, ըսաւ ինքնին Քամիլ ։

— Բայց ինչո՞ւ ալ չես ծխեր, Լէօն, գիտել տուաւ տոքթէօրը թէյը խըմելով յամրաբար ։

— Ո՛չ, մօրեղբայր իմ ։

Քամիլ ոտքի ելաւ, սիկառի տուփը առաւ եւ մատոյց ամուսնոյն ․ այս անգամ Քամիլի աչաց մէջ շողացող արտասուաց կաթիլները վշտաց արտասուք չէին ։

Լէօն մերժեց ։

— կաղաչեմ, սիրելի՛դ իմ, ըսաւ քաղցրութեամբ Քամիլ՝ այնուհետեւ ուղղեալ ։

Տոքթէօր Պրիան ժամացոյցը նայելով ․

Օ՜, ժամը 11 է եղեր, գոչեց, գիշե՛ր բարի, զաւակնե՛րս ։

Յետոյ ծերունին ձեռք առնլով նոյն ծաղկեփունջը զոր ցայնժամ Լէօն տեսած չէր, ըսաւ Քամիլին ․

— Փոքրիկ ապերա՛խտ, ինչո՞ւ երեսի վրայ ձգեցիր այս գեղեցիկ ծաղիկները զորս ես ձեռքովս ժողված եւ փունջ կապած եմ ։

Քամիլ շառագունեցաւ, տոքթէօրին մօտեցաւ եւ ճակատը մատուցանելով նմա ցած ձայնով «շնորհակալ եմ» ըսաւ ։

— Լէ՛օն, բարեկա՛մդ իմ, եթէ մանչ զաւակ մը ունենաս, ըսաւ ծերունին իւր քեռորդւոյն ձեռքը սեղմելով, սորվեցուր նմա իմ փորձառութիւնս, որպէս զի ամուսնութեան մէջ երջանիկ լինի ։

Յետոյ տոքթէօրը գնաց մեկնելով ։

Հետեւեալ օրը Լէօն կնոջը գրասեղանին վրայ կը գրէր ակմբի անդամակցութենէ հրաժարագիրը ․ բայց Քամիլ առաւ հրաժարագիրը եւ կրակը նետեց ։

— Ի՞նչ կընես, ըսաւ Լէօն ։

— Մօրեղբօրս տուած դասն ի գործ կը դնեմ, պատասխանեց գեղանին Քամիլ ։

Այժմ Լէօն առանց մեծ ջանքեր եւ զոհողութիւններ ընելու եղած է հրապուրիչ եւ իւր կնոջմէն պաշտեալ ամուսին մը, եւ ինքն ալ փոխադարձաբար կը սիրէ իւր կինն, որ բոլորովին մոռցած է կանանց բերնին սովորական եղած «ԵՍ ԿԱՐԻ ԴԺԲԱՂԴ ԵՄ» խօսքը ։

ՎԵՐՋ

(*) Տե՛ս Թիւ 1991

— Միացեալ Նահանգաց ծերակոյտը չէ ընդուներ որ Գաղղիոյ կառավարութիւնը, Պատուոյ Լէգէոնի պատուանշան նուիրէ Ամերիկացւոց: Այս խնդիրը քննող յանձնաժողովոյն վճռին համեմատ, միայն Միացեալ Նահանգաց հանրապետութեան պարտքն է՝ հայրենեաց ծառայութիւն մը մատուցանող հպատակները վարձատրել:

— Մեսինայի նեղուցին տակէն շինուելիք ներքնուղւոյն գործն իրականալու մօտ է: Հարաւային Իտալիոյ և Սիկիլիոյ մէջ շատոնց ըղձալի եղած էր աւելի յարմար և արագ հաղորդակցութեան ճանապարհի պէտքը: Այս դիտաւորութեամբ, 1879ին ուզեցին թէև կամուրջ մը շինել փոխանակ ներքնուղիի, բայց վերջերս դարձեալ ներքնուղին շինելու կողմը յարեր են և արդէն նախապատրաստական աշխատութեանց արտօնութիւնն ելեր է: Ներքնուղւոյն երկայնութիւնն ուղիղ գծի վրայ 4300 մեթր պիտի լինի, և շինութեան ծախքը 71 միլիոն ֆրանք և ներքնուղին 4½ էն մինչև 6½ տարի ժամանակամիջոցի մէջ պիտի աւարտի:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

×× Թռչնոց երկայնակեցութիւնը: — Թռչնոց ամենէն երկայնակեացը կարապն է, որ՝ ինչպէս կը հաստատեն՝ 500 տարի կապրի: Մի քանի բազէ տեսնուած են՝ որոց մին 162 տարեկան էր: Անգղն և արծիւն ալ շատ կապրին: 1819ին ծովային արծիւ մը մեռաւ, որ 1715ին բռնուած էր. այսինքն՝ 104 տարեկան: Սպիտակագլուխ անգղ մը Վիէննայի մօտ Շէնպրունի դղեակին մէջ մեռած է 118 տարեկան: Թութակն ալ մինչև 100 տարի կապրի վանդակի մէջ: Ծովային և ճախնային թռչունք ալ երկայնակեաց են: Ագռաւը մինչև 100 տարի կապրի: Հասարակ աքաղաղն 15էն 20 տարի, փասիանը մինչև 15 տարի, աղաւնին 10 տարի և մանր թռչունք 8 էն մինչև 18 տարի կապրին: Սոխակն ալ վանդակի մէջ 10 տարիէն աւելի կապրի: Մեր քանարիկները ալ 12էն 15 տարի կապրին վանդակի մէջ, իսկ ի ծոց իրենց հայրենեաց ազատ ապրողք աւելի երկայնակեաց են:

×× Նշանաւոր դիպուածք: — Արհեստից մէջ մեծ փոփոխութիւն յառաջ բերող բազում կարևոր գիւտեր դիպուածներէ յառաջ եկած են: Մէկ երկու օրինակ յառաջ բերեմք: Հումֆրէյ Բօթթէր անուն տղայ մը, զոր Քօրնվալլիսի ածխահանքայ մէջ Նիւքօմէնի նախնական շոգեշարժ մեքենայից միոյն քով դրած էին, մեքենային շոգին ներս մղելու և դուրս հանելու համար գլանին կափարիչը գոցելու և բանալու պաշտօնով, — իւր հասակակից տղայոց խաղալը տեսնելով նոցա ընկերանալ կը ճգնէր, բայց մեքենային ընթացքը չէր ներեր իրեն՝ վայրկեան մը զատուիլ, և ահա տղայական այս փափաքը կարևորագոյն գիւտի մը գտնուելուն առիթ կը լինի: Բօթթէր նկատելով որ գլանին երկու կափարիչներէն մին պիտի բացուի երբ միևնոյն ժամանակ միւսը կը գոցուի, և թէ՝ այս գործողութիւնը մինչև ձողին կոթին ելևէջէն կախում ունի, ուստի կեզրակացնէ թէ ծորակներուն բացման և փակման գործողութիւնք կրնայ ինքնին կատարուիլ, եթէ ծորակները մինչև ձողին կոթին միացընէ չուանով մը: Դիւրին գործ մ'էր այս, զոր Բօթթէր կատարելով վազեց ընկերաց քով ի միասին խաղալու համար, և այս առաջին անգամ լինելով մեքենային գլանին կափարիչք ինքնին սկսան բանիլ: Այնուհետև Բօթթէրի չուանին տեղ ուրիշ գործիք մը յարմարցուցին: Ստորնութիւն չէ մարդկային ամբարհաւաճ հանճարոյն համար, կըսէ Արակօ՝ այս պատմութիւնն ընողն, երբ խոստովանինք թէ մեքենական այս կարևոր փոփոխութիւնը խաղալու հետամուտ տղեկի մը պարտինք: — Անցնինք ուրիշ դէպքի մը: — Պըլաքպուրնի աղքատիկ ոստայնանկն Հէրկրիվ օր մը իւր կնոջ տունն կայնած՝ կըսպասէր նմա որ բուրդի կապոցները թրջէ զորս պիտի հիւսէր. ինքն պահու դիպուածով մը աղէկատը տեղէն կելնէ զոր կինըն ոտքովը կը դարձնէր. հետևաբար անիւն ալ կիյնայ, և կարճը որ ի սկզբան հորիզոնական կերպով դրուած էր՝ ուղղահայեաց դիրք մը առնլով կըսկսի դառնալ ուղղահայեաց անուոյն շուրջն: Հէրկրիվ ուշադրութեամբ դիտելով գործիքին այս նոր երևոյթը, կը մտածէ որ մեծ անուոյ մը միջոցաւ կարելի պիտի լինի միևնոյն ժամանակ քանի մը մասուրներ (իլիկ) մէկտեղ դարձնել եթէ վերջին դիպուածին ցուցըցածին համեմատ ուղղահայեաց, կախուած դիրք մը առնուն: Առաջին փորձը կը յաջողի. փոխանակ մէկ թելի մի քանին մէկտեղ կըսկսին ոլորուիլ, և Հէրկրիվ ի պատիւ իւր կնոջ՝ Ճէննի կը կոչէ իւր նոր գործիքն: Երկու տարի 8 մասուրով կը գործէ Հէրկրիվ, մինչև որ 1768ին դրացիք նախանձելով նորա ութապատիկ աւելի գործ արտադրելուն, և չկրնալով նորա գործիքին գրութիւնն հասկնալ, կը խուժեն Հէրկրիվի տունն և ջարդուփշուր կընեն Ճէննի մեքենայն: Հէրկրիվ կըստիպուի բնակութիւնը փոխադրել ի Նօթէնկէյմ, ուր ճարտար և հարուստ ընկեր մը գտնելով 16 մասուրէ Ճէննի մը կը շինէ, և 1770ին արտօնութիւն կըստանայ տէրութենէն և Լանքաշիրի գործարանատէրք մեծ գումարներ կառաջարկեն նմա: 1779ին, Ճէննին գործածող գործարանատերց դէմ դժգոհութիւնք կը լսուին գործաւորաց կողմէ, Ճէննի մեքենային շնորհիւ նուազ թուով գործաւորաց պէտք մնալուն համար. սակայն Ճէննիի կիրառութիւնը շուտով կը տարածուի ամենուրեք մինչև որ ժամանակիս կատարելագործութիւնք ոստայնանկութիւնը բոլորովին կը փոխեն:

×× Զարմանալի առեղծուած մը: — Բժշկականութիւնն ու փորձը կը հաստատեն թէ մարդ առանց քունի չկրնար ապրիլ, և ի Չինաստան ծանր յանցանաց համար իբր մեծ պատիժ սահմանեալ է յանցաւորն քունէ զրկել. բայց կան բացառիկ դէպքեր որ հակառակը կը հաստատեն: Խոր ծերութեան հասած մարդ մը ամբողջ 10 տարի առանց քնանալու ապրած է: Լուդովիկոս ԺԷ իւր կնոջ հետ Փարիզ մտած ժամանակ, քաղաքն ի պատիւ իւր վեհապետին՝ փառաւոր հանդէս մը պատրաստած էր. շատ փողոցներու մէջ բարձրաւանդակներ շինուեցան ժողովրդեան համար. բայց այս առժամանակեայ շէնքերուն վրայ պէտք եղած ըզգուշութիւնն եղած չէր. թագաւորը քաղաքը մտած օրը բազմութիւնը շատ լինելով յանկարծ այս շէնքերուն մէկը կը փլչի և իւր ներքև կը թաղէ հազարաւոր անձինք: Տախտակաց և գերանաց տակէն բազում մեռեալք և վիրաւորեալք կը հանուին. մնացածներ անձինք, ընդ որս Թագուհին՝ այս դէպքը չարագուշակ համարեցին, և ի վերջոյ իրենց գուշակութիւնն արդարացաւ իսկ. վիրաւորելոց մին Լէրպէշ անուն երիտասարդ փաստաբան մ'էր որոյ վիճակը անյուսալի էր, զի գանկին մէկ մասը կոտրած և ուղեղին մէկ մասը գըրեթէ պարպուած էր: Բժշկաց նախատեսութեան հակառակ Լէրպէշ քանի մը ամսոց մէջ առողջացաւ բայց իւր վիրաւորման օրէն քունէ զրկուեցաւ, թէև աշխատութիւնները կը շարունակէր առանց քնանալու պէտքն զգալու: Ամենաերևելի և փորձառու բժիշկք չկրցան բացատրել թէ ինչ է այս երևոյթ. և մինչև անգամ Լէրպէշի մահուանէ ետքը, 1830ին, գանկը բացին և քննեցին առանց եզրակացութեան մը յանգելու:

×× Հանքածուխ ի Չինաստան: — Թէ և ամէն գաւառաց մէջ առաւել կամ նուազ քանակութեամբ կը գտնուի, բայց գլխաւորապէս յոյժ առատ է Շան-Սիի հարաւակողման կիսոյն Հիւնանի հարաւակողմն և Շանթինի արևմտակողման երկրաց մէջ. միայն Շան-Սիի հանքածխոյ խաւերն 22,000 քառակուսի քիլօմէթր մակերևոյթ ունին և 730,000,000,000 տակառաչափ կը պարունակեն: Բովանդակ երկրին տարեկան սպառումն 300,000,000 տակառաչափ հաշուելով, միայն այն խաւն 2433 տարի պիտի բաւէ: Գալուլ տեսակին՝ լաւագոյն է, և նոյն իսկ Բանսիլվանիոյ հանքածուխէն գերազանց:

×× Շոգեկառքն ի Շոգենաւ: — Ի Սան Ֆրանսիսկօ, Սանքայլօի ծովախորշէն անցնելու համար, երկաթուղւոյ կառախումբն ամբողջովին կը մտնէ յատուկ շոգենաւու մը մէջ, և միւս եզրն ի Սան-Գօսթա կըսկըսի շարունակել ճամբան: Այս նաւն որ Սօլանօ անունն ունի, սքանչելի շինուած մ'է. և ըստ որում կառախմբի մը երկայնութիւնը չունի, տախտակամածին վրայ երկաթուղւոյ երեք գծեր կան, որոց վրայ յատուկ գործեաց միջոցաւ կու գայ կանգնիլ կառախումբն, առանց ամենափոքր աղմուկի:

×× Պարանային Կառքեր կան ի Սան Ֆրանսիսկօ, որք երկաթեայ ուղւոյ վրայէ կընթանան անշշուկ առանց ձիու կամ շոգւոյ:

×× Կօշկաներկոյք ի Ֆրանսիսկօ ունին յատուկ և զարդարուն տաղաւարներ, ուր անցորդը կերթայ աթոռակի մը վրայ կը բազմի իւր կօշիկներն ու զգեստներն մաքրել տալու համար, ընթեռնլով մի ո և է թերթ որք պատրաստ կը գտնուին անդ: Կայ նաև հայելի և այլ ինչ յաճախորդին արդուզարդը կարգի դնելու համար, և այս ամէնն՝ յոյժ աժան. իբր 10-15 փարայ:

×× Բէն-Լէյթ անուն շուն մը ի Լոնտոն մրցման մը մէջ առաջին մրցանակ ստացաւ. 92 քիլօկրամ կշռած է. ու կերեւի թէ անցելոյն և ներկային խոշորագոյն շունը լինելու պատիւն ունի:

ԱՆԱՍՆԱԲՈՅԺ ՄԻՆԱՍ ԼՄԻՐԵԱՆ

Ձիերու, կովերու և շանց հիւանդութիւնները կը դարմանէ և առ ու ծախի ատեն նոյն կենդանեաց առողջ կամ հիւանդոտ լինելն հասկնալ ուզողները կը գոհացընէ: Պէտք է դիմել Պոլիս Պաղճէ-Գաբու Մերհամէթճեան էֆէնտիի դեղարանը, կամ իւր բնակարանը Իսկիւտար Պաղլարպաշի-Աթմա-ալէյ փողոց թիւ 24.

ԹՈՒԱԴԻՏՈՒԹԵԱՆ Նոր Դասագիրք (մտաւոր և գրաւոր), Ա. և Բ. տարիներու համար. Գ. տպագրութիւն բարեփոխեալ և յաւելեալ: Աշխատասիրեաց Ց. Գ. Փալագաշեան: 3 ղրուշ.

ԹՈՒԱԴԻՏՈՒԹԵԱՆ Նոր Դասագիրք Գ. տարւոյ համար: Աշխատասիրեաց Ց. Գ. Փալագաշեան: 3 ղրուշ.

ԹՈՒԱԴԻՏՈՒԹԵԱՆ Նոր Դասագիրք Նախապատրաստական Կարգաց համար: (Վերոյիշեալ երկու դասագրքերը միասին կազմուած) 5 ղրուշ:

Կեդրոնատեղին է Մէրճան, Մարգարեան գրատուն, թիւ 57: Բազմաթիւ օրինակ գնողաց համար մասնաւոր զեղչ կը լինի:

ԲԱՌԱՐԱՆ

Օսմաներէն լեզուի

Աշխատասիրեաց Միհրան Էֆէնտի Աբիկեան. հրատարակուեցաւ հինգերորդ անգամ ալ: Գին՝ 60 փարայ:

ԻԹԱ. — [illegible] Թէկէնպուրկէ: — Թարգմանեաց ի Գերմաներէնէ Գաբրիէլ Գրասէրեան: — Հրահանգէլ բարոյական մ'է, որ կը վաճառի ի գին 5 ղրուշ:

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

ՎԻՃԱԿ Ի 31 ՄԱՐՏ 1886

ՊԱՀԱՆՋՔ	Ղրուշ		ՊԱՐՏՔ	Ղրուշ	
Բաժինք-չվճարուած	550000000		Դրամագլուխ	1100000000	
Մնացորդ ի Կ. Պոլիս	74660425	25	Պանգնօթք ի շրջաբերութեան ի Կ. Պոլիս	45001400	
Մնացորդ ի Մասնաճիւղս	31173658	21	Պանգնօթ: ի շրջաբերութեան ի Մասնաճիւղս		
Գանձելի փոխանակագիրք	428202871	18	Վճարելի փոխանակագիրք	80635007	
Ընթացիկ հաշիւք կայս. գանձուն-պարտականք	749265984	13	Ընթացիկ հաշիւք կայս. գանձուն-պահանջողք	478036548	1
Ընթացիկ հաշիւք զանազան-պարտականք	179951420	31	Ընթացիկ հաշիւք զանազան-պահանջողք		
Փոխառութիւնք՝ արժէթղթոց եւ վաճառաց վրայ	150584004	4	Աւանդք՝ որոշ պայմանաժամով	76440271	
Անշարժ եւ շարժական գոյք	12388550	32	Պահեստք զանազան	314290335	
Զանազանք	4787869	9	Վճարելի շահաբաժինք	514421	
			Զանազանք	86096802	32
	2181014784	33		2181014784	33

Վաւերացեալ ճշդութիւնն ըստ տոմարաց

Տնօրէն
ԷՄ. ՏՐՎՕ

Ընդհանուր Տնօրէն
Մ. ՖՕՍԹԷՐ

Հրատարակեցաւ Ե. թիւ (1 մայիս Ճաշակ Ոսկեղէն Դպրութեան ամսօրեայ գրաբառ հանդիսի:

ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ
ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ Ս. ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ
ԵՒ
ԱՂԹԱՄԱՐ ՈՒ ՍԻՍ

Գեր. Տ. Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիրլեան գրած է Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ ընդհանրական հայրապետութեան, եւ Աղթամարայ ու Սսոյ կաթուղիկոսութեանց հաստատութեան, իրաւասութեան եւ պարտուց ու պաշտաման վրայ, պատմութեամբք արձանագրութեամբք եւ հին ու նոր վաւերական պաշտօնագրովք հաստատելով զամենայն: Ընթերցողն կրնայ ծանօթութիւն կատարեալ Հայաստանեայց Հայրապետութեան եւ Աղթամարայ ու Սսոյ անցեալ եւ ժամանակակից վիճակաց վրայ: Անշուշտ եմք, թէ մեծ կարեւորութիւն ու օգտակարութիւն ունի այս հրատարակութիւնը, մանաւանդ ներկայ ժամանակիս մէջ, յորում Սսոյ կաթողիկոսական խնդիրն կը յուզուի դեռ եւ Պալաժէնեայի բարեփոխութեան վրայ կխօսուի: Գեր. Իզմիրլեան քաջ հետազօտած ու խմբագրած է զայս ամենայն, եւ լուսաւոր ծանօթութիւններ կընծայէ հետաքննին Հայոց: Գրքին սկիզբը դրուած ցանկը աչքէ անցունողն պիտի տեսնէ, թէ ո՛րչափ նշանաւոր անցքեր նշանակեալ են խնամով, եւ քանի՛ նուիրական ու մեծարելի է Հայկական անհարստութեանց միակ միացորդն եղող Հայրապետութիւնն: Կարժէ, որ ամեն Հայ ունենայ հատ մը: Կարժէ որ ամեն Հայ թանգարանի մէջ գլխաւոր տեղ մը բռնէ այս Գիրքը:

Կգտնուի Լրագրոյս Գրասենեակը, Պոլիս Պալըգ-բազար Նաֆիզէ-խանի վերի յարկ թիւ 16: Պաղչէ-գաբու Զըրավաճառ Պօղոս աղայի խանութը: Կը բաղկանայ 1300 երեսներէ:

PILULES HOLLOWAY
ԴԵՂԱՀԱՏՔ ՀՈԼԼՈՒԷԻ

Լեարդի, ստամոքսի եւ աղիքներու ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է այս դեղահատը, ամեն ջղային տկարութեան ուժաթափութեան եւ տխրութեան համար: Կը ջնջէ եւ ամեն տեսակ անյարմարութեանց հետքերը: Արեան եւ երիկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մը ունի. արիւնը մաքրելով նորա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ եւ գրգռելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ: Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախառնութիւն, կծուութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ որովայնի մէջ լցուած կազեր, գլխու ցաւեր կվանէ, մարսողութիւնը կհաւասարէ, եւ մարմինը մաքրելով բոլոր այն ախտաւորութիւններէ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց ռահվիրայ կըլլան, առողջ ուժեղ եւ բնական վիճակը կդարձնէ:

ONCUENT HOLLOWEY
ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈԼԼՈՒԷԻ

Մորթային հիւանդութիւն եւ վէրք բուժելու մասին ունեցած սքանչելի յաջողութեանցը չհաւասարիր բընաւ ուրիշ դեղ մը. հին կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղցկեղ (չիբանէ), սրունից եւ ստեանց վէրքեր կամ բոլորովին կանցնին եւ կամ կլաւանան. օգտակար է նաեւ հարբուխի, հազի, սրտի բաբախման, մանաւանդ յօդացաւ (եւք) ըսուած հիւանդութեան: Իւր կազդուրիչ եւ զօրաւոր ազդեցութեամբը խոյլ (ուռոյց) հիւանդութեան ատականիչ զօրութիւնը ինչ ատեն որ ըլլայ կը դիմադրէ:

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տփի վրայ, որ կգտնուի ամեն դեղավաճառներու քով, եւ մասնաւորապէս Պաղչէ-գաբու Թաշ-խանի կողմերը Պ. Գասպարեանի դեղարանը, թիւ 7, կը կը ծախուի:

Ուղիղ առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հեղինակն տօքթօր Հոլլոուէյ ի Լոնտոն Օքսֆօրտ փողոց թիւ 533.

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԷՐ
Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ս. Դ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ
Րիզա-փաշա խան թիւ 3